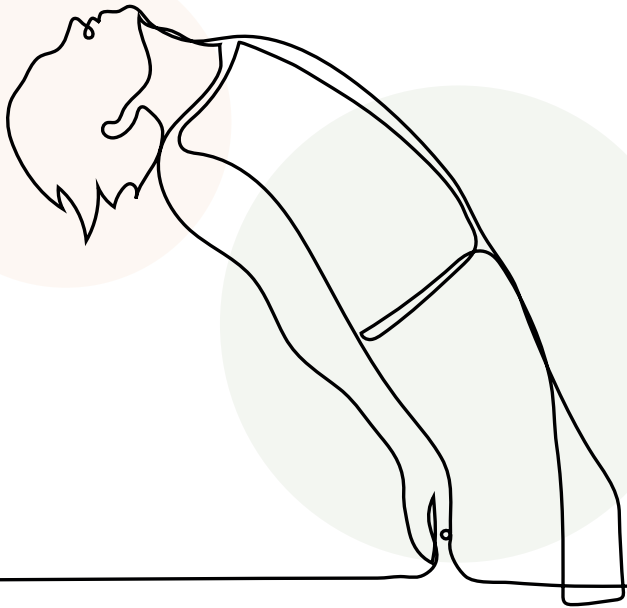

EN KARTLÄGGNING OCH BEHOVSANALYS AV

Norrbottens infrastruktur för den fria professionella dansen

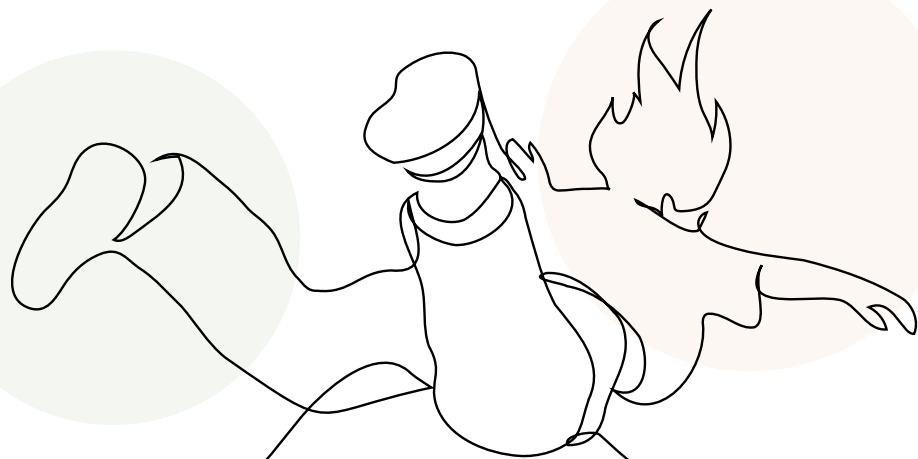
POPULÄRVERSION AV DELRAPPORT

Bakgrund till projektet

Dansutveckling Norrbotten är ett treårigt regionalt utvecklingsprojekt initierat av Norrbottens danskonsulent med finansiering från Kulturrådet och Region Norrbotten.

Projektet startade år 2023 med målet att utreda och främja förutsättningarna för danskonstnärer att bo och verka i Norrbotten; för dansens egenvärde men även som ett verktyg för regionen att behålla och attrahera fler invånare och arbetstagare till den växande arbetsmarknaden som väntas i och med de industriella investeringarna.

Metoder som använts vid kartläggningen är samtal och intervjuer; individuellt och i grupp samt digitala och fysiska träffar. Ett brett spektrum av aktörer som på olika sätt ingår i den infrastruktur som utgör danslivet i Norrbotten har intervjuats. Utöver det har en referensgrupp bestående av frilansande danskonstnärer, arrangörer och representanter från kommun och region varit delaktiga i regelbundna samtal under året.

Lista över dansaktörer och resurser i Norrbotten

- **Fria verksamma utövare:** det finns i nuläget (2023) omkring ett tiotal permanent bosatta professionella dansare/koreografer vilka i första hand arbetar frilansande.
- **Tre fria grupper** (fritt verksamma som organiserat sig i grupp): Dansinitativet (Luleå), Moskosel Creative Lab (Arvidsjaur) och Invisible People Dance Company (Jokkmokk).
- **Institution:** Dans i Nord (Piteå kommun/Region Norrbotten).
- **Främjande aktörer:** Riksteatern Norrbotten, Danscentrum Norr, Norrbottens danskonsulent, Kulturcentrum Ebeneser och Arrangörer i Norr. Utöver dessa finns Kultur för barn och unga i Norrbotten som på sikt skulle kunna bli en möjlig uppdragsgivare med huvudfokus på kulturupplevelser för barn och unga.
- **Arrangörer:** Norrbottens lokala Riksteaterföreningar, Dans i Nord, Dansinitativet, Aira Dance Company AB, Moskosel Creative Lab och Norrbottens kommuner.
- **Arrangörsfrämjande strukturer:** Institutionernas avtal och subventioner samt en webbplats för bokning av scenkonst som är under uppbyggnad.
- **Nätverk:** Kultursamordnarnätverket och Norrlands nätverk för musikteater och dans.
- **Utbildningsledet:** Dansgymnasium (Luleå), dansprofilering inom Christinaskolans högstadium (Piteå), kortare kurser i dans vid LTU (Piteå), Artistakademien (Framnäs Folkhögskola), föreningar, studieförbund, kulturskolor och Skapande Skola/Dans i skolan projekt.

Danskonstnärernas förutsättningar i Norrbotten

Av bosatta och frilansande dansare och koreografer i Norrbotten saknar samtliga en tillsvidareanställning inom sin profession; dansen är ett fält som bygger på drivna egenföretagare och entreprenörer, kombinatorer och levnadskonstnärer.

Kartläggningens fokus och uppdrag har varit att beskriva dessa aktörers förutsättningar och hur de behöver förändras för att regionen ska bli mer attraktiv för fria danskonstnärer att bo och verka i.

I bilden på nästa sida har behov, utmaningar, reflektioner och idéer som uppkommit under kartläggningens många samtal och intervjuer illustrerats som resan från idé till turnerandet av dansföreställningar.

Från idé till turné för dom fria professionella danskonstnärerna i Norrbotten

STYRKOR

- Anknytning och personliga nätverk
- Inspirerande miljö
- Mindre konkurrens
- Digitala och regionala dans-workshops

Generella VILLKOR

UTMANINGAR

- Kortsiktig finansiering
- För lite produktionsmedel
- Få arbets/uppdragsgivare
- Inget gemensamt nätverk med pedagoger och andra konstnärer
- Ingen naturlig mötesplats
- Få tillgängliga lokaler
- Begränsade träningsmöjligheter

- Finns projektmedel
- Stöd från danskonsulenten

INFÖR produktion

- Saknas producentstöd
- Ekonomisk osäkerhet

- Kollegialt stöd

UNDER produktion

- Få tillgängliga lokaler
- Få möjligheter till residens eller samproduktion
- Arbetsgivaransvar
- Andra projekt i olika faser tar tid och uppmärksamhet

- Intresse från publik och kommunerna
- Scenkonstdagarna och Stjärnkalaset
- Arrangörsutvecklande initiativ
- Plattform som samlar utbudet är på gång

EFTER produktion

- Turnéstödets utformning
- Inget subventionsstöd
- Få scener och arrangörer, spec. för vuxen prod.
- Bristande kompetens/ erfarenhet hos arrangörerna
- Begränsad synlighet i nationella och internationella nätverk

Analys av återkommande teman

Geografiska avstånd och få professionellt verksamma:

Stora geografiska avstånd i kombination med få professionellt verksamma kollegor är en utmaning när det kommer till att verka som fri aktör inom dansfältet i Norrbotten. Även de främjande aktörerna jobbar med samma utmaningar när de exempelvis ska arrangera fortbildning, skapa nätverksmöjligheter eller lobba för ändamålsenliga lokaler. Detta resulterar bland annat i en avsaknad av naturliga mötesplatser; det finns ingen enskild ort med en kritisk massa som skulle utgöra en naturlig placering. Geografin är inget som går att ändra på och länets främjande aktörer arbetar redan med insatser för att möta dessa utmaningar. **Förslag:** Vidare arbete behöver göras, inte minst i form av att sprida kunskap om vad det konkret innebär; att det kostar mer att bygga upp och upprätthålla stödstrukturer med de givna förutsättningarna.

Samverkan mellan det fria fältet och offentligt ägda institutioner:

I kartläggningens intervjuer har det vid flertalet tillfällen och från olika perspektiv uppkommit frågor kring huruvida regionalt bosatta dansare och koreografer i större utsträckning kan involveras eller anlitas inom Norrbottens dansinstitution och dess verksamhet. **Förslag:** En satsning som skulle gynna dansfältet i Norrbotten är om de offentligt finansierade institutionerna inom dans (och angränsande konstarter såsom teater, bildkonst och musik) skulle stimuleras att samverka med det regionala fria dansfältet genom uppdrag att regelbundet anlita dessa aktörer.

Ekonomi och finansieringsformer:

I de intervjuer som genomförts i kartläggningen framkommer behovet av mer långsiktiga beviljningar; både för den fria sektorn och organisationer samt institutioner som menar att en längre tidshorisont skulle göra dem till en mer attraktiv arbetsgivare. Att skriva ansökningar och redovisningar tar tid och för de fritt verksamma innebär det en privatekonomisk risk eftersom denna tid sällan är betald och finansiering inte alltid beviljas. Detta skapar en ojämlig arbetsmarknad där de som inte har resurser att ta den risken stängs ute från fältet. **Förslag:** En prioritering av större och mer långsiktiga verksamhetsbidrag till regionens fria grupper skulle leda till fler högkvalitativa produktioner, med fler arbetstillfällen för regionalt verksamma frilansare, vilket potentiellt skulle skapa den attraktivitet som krävs för att locka fler danskonstnärer att bosätta sig; frilansare är där jobben finns.

Ojämn konkurrenssituation skapar behov av turnéstrukturer och subventionsformer för inköp:

Det fria fältet möter en ojämn konkurrenssituation när de ska sälja sina produktioner i Norrbotten jämte subventionerat utbud från scenkonstinstitutioner. En interregional förstärkning och samordning skulle skapa förutsättningar för mer hållbara turnéer både från producenternas och arrangörernas perspektiv, samt potentiellt öka tillgängligheten till kultur i de mer glesbefolkade kommunerna.

Förslag: Kartläggningen lyfter Västerbotten som exempel där danskonsulenter vid Norrlandsoperan arbetar utifrån en inarbetad struktur kopplat till urval, subvention och turnéläggning av länets turnéslinga för barn och unga vilken eventuellt skulle gå att samordna över länsgränsen; om det fanns en motsvarande aktör med liknande uppdrag i Norrbotten.

Återväxt:

Möjligheterna för barn och unga att både se och utöva dans är en av viljesatsningarna i region Norrbottens kulturplan och ses även utav intervjupersonerna i kartläggningen som ett viktigt led i att skapa, och långsiktigt bygga upp intresse för dansen. Något som också är avgörande för återväxt av såväl publik som professionella danskonstnärer. Att bygga upp en utbildningskedja tar lång tid, att rasera detsamma går mycket snabbare. I Norrbotten har nedläggningar av olika dansutbildningar skett under de senaste åren. I nuläget finns ingen eftergymnasial dansutbildning i regionen. Tydligt är att de utbildningar som finns kvar behöver värnas om.

Det viktiga mellanledet

Det faktum att det finns få arbetsgivare/uppdragsgivare i Norrbotten gör att de fritt verksamma själva behöver driva sina egna projekt och initiativ. Till följd av strama budgetar är det väldigt få som har möjlighet att anlita en producent. Detta gör att mycket av danskonstnärernas tid läggs på administration och projektledning vilket inte är en hållbar arbetssituation då denna tid oftast är obetald och tas från det konstnärliga arbetet.

Infrastrukturen brister i detta hänseende; regionalt och nationellt. **Förslag:** Att gå i framkant i form av en regional förstärkning av mellanledet, inklusive producenter, skulle potentiellt bidra till att göra Norrbotten till en konkurrenskraftig region som är attraktiv att bo och verka i som frilans-danskonstnär. Viktigt att ha i åtanke när en sådan stödform utformas är att den behöver vara långsiktig. Producentstöd speciellt anpassat till dansbranschen såväl som konstområdesöverskridande initiativ behövs, Creative Ebeneser är ett exempel av det senare, som bidrar till kunskapsutveckling och nätverksbyggande på området.

Arrangörer:

Något som kartläggningen visar på är att samtliga arrangörer uppger att de begränsas av sina strama budgetar; samverkan och utvecklingsprojekt kan skapa mervärden men att köpa in och arrangera föreställningar kostar alltid pengar.

Förslag: Om finansieringen till arrangörsledet höjs så skulle varje produktion kunna spela fler gånger vilket är en kostnadseffektiv åtgärd; fler arbetstillfällen skulle skapas med ökad attraktivitet som följd. Frilansarna verkar där jobben finns.

Insatser inom projektet

Med kartläggningen som underlag planeras, genomförs och utvärderas satsningar och pilotinsatser, som en testbädd för eventuell långsiktig implementering.

Insatser som genomförts under hösten 2023:

- Bokningsbara lokaler i Norrbotten har listats och publicerats.
- Samarbete med tre aktörer kring subventionerade lokaler för självproducerande fria aktörer i regionen.
- Producentstöd i form av individuell producentcoaching och gemensamma workshops.
- Branschträff för dansverksamma, arrangörer och andra intressenter för att presentera projektets första år och öppna upp för inspel inför 2024.

Framtida insatser:

Dansaktörer och arrangörer inom regionen kommer fortsatt att bjudas in till träffar och forum för att skapa möjlighet till delaktighet i projektets riktning framåt. Referensgruppen bestående av representanter från det fria fältet, kommun, arrangörsled och region kommer fortsatt arbeta vidare med frågor utifrån kartläggningens resultat och projektets arbete framåt. Kunskapshöjande insatser kommer att initieras i form av möten och dialoger med beslutsfattare inom kommun, kulturförvaltningar och nämnder.

Konkreta förslag på insatser projektår två (2024):

Genom att titta på väl fungerande exempel i andra regioner, undersöka former, inriktning och möjlig finansiering för:

- Producentfunktion och turnéläggning; vilka kan avlasta det fria fältet samt kommunernas kultursamordnare och arrangörer gällande bokning och turnéplanering.
- Subventioner för att stärka arrangörernas ekonomiska möjlighet att köpa in dans både till barn och unga, men även till den vuxna publiken.
- Långsiktiga projekt; inklusive att söka samarbetspartners och medfinansiering. En idé som lyfts är bland annat community-dans projekt. Detta som svar på behov av fler aktörer som kan ta arbetsgivaransvar och skapa arbetstillfällen för fritt verksamma.
- Möjliggöra fler årliga produktionsresidens i regionen för att stimulera producerandet av mer regionalt förankrad danskonst.
- Arbetsstipendium som skulle kunna fungera som ett komplement till regionens befintliga projektstöd och därmed möjliggöra researcharbete till fler projektuppgifter och produktioner etc.

Möjlig långsiktig implementering:

Behoven att stärka infrastrukturen för den fria dansen i Norrbotten är stor och spridd; från generella villkor, finansiering, samordning av främjande aktörer till arrangörsled och återväxt. Detta är ett arbete som behöver ske löpande över tid, därmed är ett förslag att under projekttiden undersöka formerna för ett regionalt Resurscentrum för dans. Projektet kan fungera som en testbädd för att utveckla former för de funktioner där kartläggningen visat att infrastrukturen brister, titta på olika modeller, undersöka andra liknande exempel och finansieringsstrukturer.

Sammanfattning

Nedan identifieras insatser som skulle kunna bidra till Norrbottens attraktionskraft gentemot fler fria danskonstnärer:

- Satsning på en stabil infrastruktur med insatser och funktioner som gynnar ökad produktion och turnerande av dans. Men som även tar höjd för vad det kostar att exempelvis anordna fortbildning, nätverksmöjligheter osv i en region med stor geografisk spridning.
- Långsiktiga och hållbara finansieringsformer som skapar förutsättningar för fria grupper och institutioner att anlita frilansare för uppdrag/anställningar med konkurrenskraftiga villkor.
- Politisk styrning som ger institutioner i uppdrag att anlita/anställa regionalt verksamma och/eller presentera regionalt producerad danskonst.
- Producentfunktion som kan avlasta de fritt verksamma administrativt och samordna subventionerade turnéer.
- Långsiktigt strategi kring återväxten; skapa möjlighet att förkovra sig från hobby till eftergymnasial utbildning.

Kartläggningen är utförd och sammanställd 2023 av projektledarna Irma von Platen, Marie Andersson och Karolina Kowalska genom Danscentrum Norr, samarbetspart inom Dansutveckling Norrbotten.

Projektägare: Danskonsulent, Region Norrbotten.

Finansierat av: Region Norrbotten och Kulturrådet.

Detta är en kortversion av delrapporten som finns att läsas i sin helhet på danscentrumnorr.se/dansutveckling-norrbotten

KULTURRÅDET

